

Maanmittauslaitoksen nimistörekisteri

Aineiston kuvaus

Nimistörekisteri perustuu Maanmittauslaitoksen Maastotietokannassa ylläpidettävään peruskartan 1:20 000 (1:25 000) paikannimistöön. Nimistörekisteri muodostuu paikannimirekisteristä ja karttanimirekisteristä.

Paikannimirekisteri sisältää noin 800 000 luonto- ja kulttuurinimeä, niiden tarkistetun kirjoitusasuun, kielen (suomi, ruotsi, pohjoissaame, inarinsaame tai koltansaame) ja tiedot kielen asemasta nimikohteen sijaintikunnassa sekä nimikohteen sijainnin ja paikkatyyppin. Sijaintitietona ovat kohteen keskipisteen koordinaatit, ja joen tapauksessa sen suun koordinaatit. Nimien kirjoitusasu on tarkistettu Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksessa. Paikannimirekisterissä kukin nimetty kohde ja sen nimi (tai nimet) on vain kertaalleen

Karttanimirekisteri perustuu paikannimirekisteriin. Se sisältää eri mittakaavoja varten valitut nimet ja niiden kartografisen esittämisen tiedot. Karttanimien tietoina ovat – paikannimirekisterin tietojen lisäksi – nimen karttasijainti, suuntaus ja taivutus sekä typografiset tiedot, kuten kirjainlaji ja -koko. Karttanimirekisterissä tietyn paikan, kuten joen nimi voi esiintyä useampaan kertaan samassa tuotteessa (karttamittakaavassa). Karttanimirekisteri 1:20 000 käsittää noin 800 000 nimeä, karttanimirekisteri 1:100 000 noin 200 000 nimeä ja karttanimirekisteri 1:250 000 noin 65 000 nimeä.

Aineiston käyttötarkoitus

Maanmittauslaitoksen omien tarpeiden ohella nimistörekisteri palvelee esimerkiksi täsmällistä kommunikointia ja eri medioiden tiedonvälitystä, paikannimien tietopalvelua, paikantamista ja reitinhakua (esimerkkinä pelastuspalvelu), paikkatietojärjestelmiä, karttatuotantoa, verkko- ja mobiilikarttasovellusten paikannimihakua, paikannimiluetteloiden valmistamista, paikannimien kansallista ja kansainvälistä standardointia (kaikki käyttävät samasta paikasta samalla tavalla kirjoitettua nimeä), nimistösuunnittelua ja eri alojen tutkimusta.

Maanmittauslaitoksen ja Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen yhdessä laatima englanninkielinen paikannimiohjeisto karttojen ja muiden julkaisujen toimittajia varten löytyy YK:n sivuilta osoitteesta <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/guidelineslink.htm> → Finland.

Asiakastuotteet

Asiakkaalle toimitettavia aineistoja ovat:

- paikannimirekisteri (PNR)
- paikannimirekisteri 1:100 000 (PNR100) – paikannimirekisterin tiedot 1:100 000 karttatuotteessa mukana olevista nimistä
- paikannimirekisteri 1:250 000 (PNR250) – paikannimirekisterin tiedot 1:250 000 karttatuotteessa mukana olevista nimistä
- karttanimirekisteri 1:20 000 (KNR20)
- karttanimirekisteri 1:100 000 (KNR100)
- karttanimirekisteri 1:250 000 (KNR250)

PNR ja KNR20 vastaavat Maanmittauslaitoksen peruskartan 1:20 000/1:25 000 ja Karttapaikan (<http://www.karttapaikka.fi>) mittakaavataso 1:16 000 kartan nimistöä, PNR100 ja KNR100 Karttapaikan mittakaavataso 1:80 000 kartan nimistöä ja PNR250 ja KNR250 Karttapaikan mittakaavataso 1:200 000 kartan nimistöä

Aineisto voidaan rajata eri tavoin ja yhdistellä vapaasti rajausehtoja. Aluerajaukseen voidaan käyttää hallinnollista jaotusta (kunta, seutukunta, maakunta, lääni), karttalehtijakoa (yleis- ja pelastuspalvelu- ja UTM-lehtijaot) tai suorakaidetta. Haut voidaan rajata myös paikkatyyppin tai paikkatyyppiryhmän, itse nimen tai sen osan sekä kielen avulla. Myös tietosisältö (sarakkeet) voidaan rajata tarpeen mukaan.

Tietyn paikan saman- tai erikieliset rinnakkaisnimet samoin kuin toistonimet eli saman paikan (esimerkiksi joki) nimeen liittyvät useammat karttanimet käyvät ilmi aineistoon sisältyvistä tunnistetiedoista. Paikannimiaineistossa kullakin paikannimellä on paikka-id ja paikannimi-id. Karttanimirekisteriaineistossa jokaisella karttanimellä on edellisten lisäksi karttanimi-id. Paikannimiaineistossa esimerkiksi joen nimillä *Vantaa* ja *Vanda å* on sama paikka-id mutta

omat paikannimi-id:t. Karttanimiaineistossa kaikilla joen varrelle sijoitelluilla *Vantaa*-karttanimillä on sama paikka-id ja paikannimi-id mutta omat karttanimi-id:t.

Aineiston luokitus

Paikannimien paikkatyypiluokkia on noin 50 ja ne vastaavat Maastotietokannan paikannimien luokitusta. Paikkatyypit on lisäksi ryhmitelty eri tavoin (esimerkiksi maastonimet – vesistönimet – asutusnimet – muut kulttuurinimet). Luokitus löytyy Maanmittauslaitoksen verkkosivuilta (<http://www.maanmittauslaitos.fi> > Digitaaliset tuotteet > Nimistörekisteri > Tekninen seloste).

Aineiston formaatti

Nimistörekisteri on Oracle-tietokanta. Paikannimirekisterin ja karttanimirekisterin tiedot toimitaan tavallisesti Excel-taulukkona tai tekstitiedostona kiintein tai erotinmerkillä erotetuin kentin. Aineiston merkistöstandardi on 8-bittinen ISO 8859-10, joka vastaa tavallisesti käytettyä ISO 8859-1:tä skandinaavisten kirjainmerkkien (å, ä, ö) osalta ja tukee lisäksi saamen kieltä.

Aineiston kattavuus

Nimistörekisterin paikannimirekisteri sekä karttanimirekisterit 1:20 000, 1:100 000 ja 1:250 000 kattavat koko Suomen.

Aineiston ajantasaisuus

Nimistörekisterin lähtöaineistoa, Maastotietokannan paikannimistöä pidetään jatkuvasti ajan tasalla. Sama koskee nimistörekisterin paikannimirekisteriä ja karttanimirekisteriä.

Aineiston tuotantoprosessi

Nimistörekisterin lähtöaineistoa, Maastotietokannan paikannimistöä pidetään yllä hajautetusti Maanmittauslaitoksen 13:ssa maanmittaustoimistossa. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen (Kotus) suomen, ruotsin ja saamen nimistöhuoltajat täydentävät nimistöä kertyneillä tiedoilla ja tarkistavat kaikki lisättävät uudet nimet ja olemassa oleviin nimiin tulevat korjaukset. Kotus käyttää tarkistustyön apuna Nimiarkistoaan, manuaalista kortistoa, joka käsittää noin kolmen miljoonan paikannimen tiedot. Maastotietokannan nimistössä tapahtuneet muutokset siirretään nimistörekisteriin noin kuukauden viiveellä, pääosin automaattisesti. Samassa yhteydessä tehdään nimistörekisterin tietomallin edellyttämät rinnakkais- ja toistonimien id-kytkennät. Karttanimirekisterin pienimittakaavainen (1:100 000 ja pienemmät mittakaavat) nimistö tuotetaan ja ylläpidetään keskitetysti osana muuta vastaavien mittakaavojen kartta-aineistotuotantoa.

Aineiston tietomalli

Jokaisesta nimistörekisterin nimestä on tunnusyhteys vastaavaan Maastotietokannan nimeen. Nimistörekisterin tietomallin kolme tärkeintä elementtiä ovat *paikka*, *paikannimi* ja *karttanimi*. Paikkojen ja paikannimien tiedot muodostavat paikannimirekisterin. Paikannimirekisteri ja karttanimet muodostavat yhdessä karttanimirekisterin. Karttanimet on järjestetty *tuotteittain* – jokainen karttanimi liittyy täsmälleen yhteen tuotteeseen.

Tietomalli pelkistetyksi: paikka –1:N→ paikannimi –1:N→ karttanimi. Paikalla voi olla yksi tai useita (eri- tai samankielisinä rinnakkaisniminä) paikannimiä. Paikannimi taas voidaan esittää tarpeen mukaan karttaniminä eri karttatuotteissa ja -mittakaavoissa. Paikan tärkeimmät tiedot ovat kohdekoordinaatit ja paikkatyyppi. Paikannimen tärkeimmät tiedot ovat nimen kirjoitusasu ja kieli. Karttanimen tärkeimmät tiedot ovat nimen karttasijainti ja mahdollinen suuntaus ja taivutus sekä typografiset tiedot, kuten kirjasinlaji ja -koko. Esimerkiksi *Saimaa* on tallennettu sekä paikkana että paikannimenä vain kertaalleen mutta karttanimenä se esitetään kaikissa karttatuotteissa ja -mittakaavoissa, ja joissakin tuotteissa useampaan kertaan. Toisaalta jonkin pienen lammen nimi esiintyy karttanimenä todennäköisesti vain karttanimirekisterissä 1:20 000.

Aineiston tuoteseloste

Nimistörekisterin tuoteseloste löytyy Maanmittauslaitoksen verkkosivuilta (<http://www.maanmittauslaitos.fi> > Digitaaliset tuotteet > Nimistörekisteri).

TIETOSARAKKEET JA KOODISTOT

I PAIKANNIMIREKISTERIN taulukkotuotteet

Paikannimi

Kirjainmerkistö ISO 8859-10.

Epästandardi merkkikoodaus seuraavilla koltansaamen kirjainmerkeillä (kirjainmerkki, käytetty desimaalikoodi):

Suuraakkonen G ja poikkiviiva	202
Pienaakkonen G ja poikkiviiva	234
Suuraakkonen G ja hattu	203
Pienaakkonen G ja hattu	235
Suuraakkonen K ja hattu	204
Pienaakkonen K ja hattu	236
Suuraakkonen EZH	210
Pienaakkonen EZH	242
Suuraakkonen EZH ja hattu	211
Pienaakkonen EZH ja hattu	243

Nimen kieli, koodi

- 1 = suomi
- 2 = ruotsi
- 3 = pohjoissaame
- 4 = inarinsaame
- 5 = koltansaame

Nimen kieli, selite (ks. edellä)

Paikkatyyppi, koodi

Nimistön kohdeluokitus on kuvattu maastotietojen kohdemallissa. Määritys on tehty pääosin karttatulkintana.

- 100 = autotien nimi
- 110 = kevytväylän nimi
- 120 = rautatieliikennepaikan nimi
- 130 = turvalaitteen nimi
- 200 = maa-aineksenottoalueen nimi
- 205 = hautausmaan nimi
- 210 = kaatopaikan nimi
- 215 = varastoalueen nimi
- 225 = liikennealueen nimi
- 230 = louhoksen nimi
- 235 = puiston nimi
- 240 = täytemaan nimi
- 245 = urheilu- tai virkistysalueen nimi
- 300 = puun nimi
- 305 = kiven nimi
- 310 = vesikiven nimi
- 315 = merkittävän luontokohteen nimi
- 320 = pellon tai niityn nimi
- 325 = metsäalueen nimi
- 330 = suon nimi
- 335 = kohouman nimi
- 340 = painanteen nimi
- 345 = niemen nimi
- 350 = saaren nimi
- 390 = muun maastokohteen nimi
- 400 = lähteen nimi
- 410 = vakaveden nimi
- 415 = vakaveden osan nimi
- 420 = virtaveden nimi
- 425 = virtaveden osan nimi
- 430 = matalikon nimi
- 435 = kosken nimi
- 490 = muu vesistönimi
- 500 = rakennuksen nimi
- 510 = rakennusryhmän nimi
- 520 = altaan nimi
- 530 = muistomerkin nimi
- 540 = kunnan nimi, kaupunki
- 550 = kunnan nimi, maaseutu
- 560 = kylän, kaupunginosan tai kulmakunnan nimi
- 570 = talon nimi

590 = muu asutusnimi
600 = luonnonsuojelun alueen nimi
602 = luonnonpuiston nimi
604 = kansallispuiston nimi
610 = rauhoitetun kohteen nimi
612 = luonnonmuistomerkin nimi
614 = muinaisjäännöksen nimi
620 = rauhoitetun alueen nimi
630 = erämaa-alueen nimi
640 = retkeilyalueen nimi
700 = valtakunnan rajapyykin nimi
710 = rajapyykin nimi

Paikkatyypin selite (ks. edellä)

Kohteen pohjoiskoordinaatti, KKJ/PKJ (m)

Kohteen itäkoordinaatti, KKJ/PKJ (m)

Kohteen pohjoiskoordinaatti, KKJ/YKJ (m)

Kohteen itäkoordinaatti, KKJ/YKJ (m)

Kohteen pohjoiskoordinaatti, EUREF-FIN/UTM (m)

Kohteen itäkoordinaatti, EUREF-FIN/UTM (m)

Kunta, koodi (hallinnollisten alueiden koodit, katso <http://www.tilastokeskus.fi> > Tietoa tilastoista > Luokitukset >

Alueluokitukset)

Kunta, nimi

Seutukunta, koodi

Seutukunta, nimi

Maakunta, koodi

Maakunta, nimi

Suuralue, koodi

Suuralue, nimi

Lääni, koodi

Lääni, nimi

Yleislehtijaon 5x5 km² lehden tunnus

Pelastuspalvelulehtijaon 10x10 km² ruudun tunnus

UTM-lehtijaon 3x3 km² lehden tunnus

Ko. nimen kielen virallisuus paikan sijaintikunnassa, koodi

1 = virallinen kieli

2 = epävirallinen kieli

Ko. nimen kielen virallisuus paikan sijaintikunnassa, selite (ks. edellä)

Ko. nimen kielen enemmistöasema paikan sijaintikunnassa, koodi

1 = enemmistökieli

2 = vähemmistökieli

Ko. nimen kielen enemmistöasema paikan sijaintikunnassa, selite (ks. edellä)

Paikannimen lähde, koodi

1 = maastotietokanta

2 = nimistörekisterin vastuuhenkilö

Paikannimen lähde, selite

Paikka-id

Paikannimi-id

II KARTTANIMIREKISTERIN taulukkotuotteet

Karttanimi

Kirjainmerkistö ISO 8859-10.

Epästandardi merkkikoodaus seuraavilla koltansaamen kirjainmerkeillä (kirjainmerkki, käytetty desimaalikoodi):

Suuraakkonen G ja poikkiviiva	202
Pienaakkonen G ja poikkiviiva	234
Suuraakkonen G ja hattu	203
Pienaakkonen G ja hattu	235
Suuraakkonen K ja hattu	204
Pienaakkonen K ja hattu	236
Suuraakkonen EZH	210
Pienaakkonen EZH	242
Suuraakkonen EZH ja hattu	211
Pienaakkonen EZH ja hattu	243

Paikannimi (kirjainmerkistö kuten edellä)

Nimen kieli, koodi

- 1 = suomi
- 2 = ruotsi
- 3 = pohjoissaame
- 4 = inarinsaame
- 5 = koltansaame

Nimen kieli, selite (ks. edellä)

Paikkatyyppi, koodi

Nimistön kohdeluokitus on kuvattu maastotietojen kohdemallissa. Määrittäminen on tehty pääosin karttatulkintana.

- 100 = autotien nimi
- 110 = kulkuväylän nimi
- 120 = rautatieliikennepaikan nimi
- 130 = turvalaitteen nimi
- 200 = maa-aineksenottoalueen nimi
- 205 = hautausmaan nimi
- 210 = kaatopaikan nimi
- 215 = varastoalueen nimi
- 225 = liikennealueen nimi
- 230 = louhoksen nimi
- 235 = puiston nimi
- 240 = täytemaan nimi
- 245 = urheilu- tai virkistysalueen nimi
- 300 = puun nimi
- 305 = kiven nimi
- 310 = vesikiven nimi
- 315 = merkittävän luontokohteen nimi
- 320 = pellon tai niityn nimi
- 325 = metsäalueen nimi
- 330 = suon nimi
- 335 = kohouman nimi
- 340 = painanteen nimi
- 345 = niemen nimi
- 350 = saaren nimi
- 390 = muun maastokohteen nimi
- 400 = lähteen nimi
- 410 = vakaveden nimi
- 415 = vakaveden osan nimi
- 420 = virtaveden nimi
- 425 = virtaveden osan nimi
- 430 = matalikon nimi
- 435 = kosken nimi
- 490 = muu vesistön nimi
- 500 = rakennuksen nimi
- 510 = rakennusryhmän nimi
- 520 = altaan nimi
- 530 = muistomerkin nimi
- 540 = kunnan nimi, kaupunki
- 550 = kunnan nimi, maaseutu
- 560 = kylän, kaupunginosan tai kulmakunnan nimi
- 570 = talon nimi
- 590 = muu asutusnimi
- 600 = luonnonsuojelualueen nimi

602 = luonnonpuiston nimi
604 = kansallispuiston nimi
610 = rauhoitetun kohteen nimi
612 = luonnonmuistomerkin nimi
614 = muinaisjäännöksen nimi
620 = rauhoitetun alueen nimi
630 = erämaa-alueen nimi
640 = retkeilyalueen nimi
700 = valtakunnan rajapyykin nimi
710 = rajapyykin nimi

Paikkatyypin selite (ks. edellä)

Kohteen pohjoiskoordinaatti, KKJ/PKJ (m)

Kohteen itäkoordinaatti, KKJ/PKJ (m)

Kohteen pohjoiskoordinaatti, KKJ/YKJ (m)

Kohteen itäkoordinaatti, KKJ/YKJ (m)

Kohteen pohjoiskoordinaatti, EUREF-FIN/UTM (m)

Kohteen itäkoordinaatti, EUREF-FIN/UTM (m)

Karttatekstin vasemman alanurkan pohjoiskoordinaatti, KKJ/PKJ (m)

Karttatekstin vasemman alanurkan itäkoordinaatti, KKJ/PKJ (m)

Tekstin suuntapisteen siirtymä tekstin vasemmasta alanurkasta (KKJ/PKJ) pohjoissuunnassa (m)

Tekstin suuntapisteen siirtymä tekstin vasemmasta alanurkasta (KKJ/PKJ) itäsuunnassa (m)

Karttatekstin vasemman alanurkan pohjoiskoordinaatti, KKJ/YKJ (m)

Karttatekstin vasemman alanurkan itäkoordinaatti, KKJ/YKJ (m)

Tekstin suuntapisteen siirtymä tekstin vasemmasta alanurkasta (KKJ/YKJ) pohjoissuunnassa (m)

Tekstin suuntapisteen siirtymä tekstin vasemmasta alanurkasta (KKJ/YKJ) itäsuunnassa (m)

Karttatekstin vasemman alanurkan pohjoiskoordinaatti, EUREF-FIN/UTM (m)

Karttatekstin vasemman alanurkan itäkoordinaatti, EUREF-FIN/UTM (m)

Tekstin suuntapisteen siirtymä tekstin vasemmasta alanurkasta (EUREF-FIN/UTM) pohjoissuunnassa (m)

Tekstin suuntapisteen siirtymä tekstin vasemmasta alanurkasta (EUREF-FIN/UTM) itäsuunnassa (m)

Tekstin harvennustieto; osoittaako em. siirtymä myös tekstin oikean alanurkan paikan

1 = kyllä

Tekstin taivutusta ohjaavan murtoviivan pisteet (delta-p, delta-i) (m)

Kirjasintyyppi (fontti), koodi

10 = Univers 45

20 = Univers 55

Kirjasintyyppi (fontti), selite (Ks. edellä)

Kirjasinkoko (mm/100)

Kirjasinväri, koodi

10 = musta

55 = tumman sininen (C100M70Y0K0)

Kirjasinväri, selite (ks. edellä)

Kirjasimen kallistuskulma (astetta)

0 = pysty

positiivinen myötöpäivään, negatiivinen vastapäivään, joko 18 tai -18

Karttanimen ladontakoodi Maastotietokannassa

koskee 1:20 000 -nimistöä (KNR20)

Kunnan koodi, jossa ko. paikka sijaitsee (hallinnollisten alueiden koodit, katso <http://www.tilastokeskus.fi> > Tietoa tilastoista > Luokitukset > Alueluokitukset)

Kunnan nimi, jossa ko. paikka sijaitsee

Seutukunnan koodi, jossa ko. paikka sijaitsee

Seutukunnan nimi, jossa ko. paikka sijaitsee

Maakunnan koodi, jossa ko. paikka sijaitsee

Maakunnan nimi, jossa ko. paikka sijaitsee

Suuralueen koodi, jossa ko. paikka sijaitsee

Suuralueen nimi, jossa ko. paikka sijaitsee

Läänin koodi, jossa ko. paikka sijaitsee

Läänin nimi, jossa ko. paikka sijaitsee

Yleislehtijaon 5x5 km² lehden tunnus, jossa ko. paikka sijaitsee

Pelastuspalvelulehtijaon 10x10 km² lehden tunnus, jossa ko. paikka sijaitsee

UTM-lehtijaon 3x3 km² lehden tunnus, jossa ko. paikka sijaitsee

Ko. nimen kielen virallisuus paikan sijaintikunnassa, koodi

1 = virallinen kieli

2 = epävirallinen kieli

Ko. nimen kielen virallisuus paikan sijaintikunnassa, selite (ks. edellä)

Ko. nimen kielen enemmistöasema paikan sijaintikunnassa, koodi

1 = enemmistökieli

2 = vähemmistökieli

Ko. nimen kielen enemmistöasema paikan sijaintikunnassa, selite (ks. edellä)

Paikannimen lähde, koodi

1 = maastotietokanta

2 = nimistörekisterin vastuhenkilö

Paikannimen lähde, selite (ks. edellä)

Paikka-id

Paikannimi-id

Karttanimi-id